

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	5
ANTROPOLOGIA RELIGIOASĂ, O TEOLOGIE A EXPERIENȚEI	5
Cuvântul <i>asceză</i>	9
Ascetismul înainte de mănăstiri	11
Perioda intertestamentară și nașterea monahismului	28
Apariția valorilor monastice	32
CAPITOLUL 1	
PRIMII MONAHI DIN EGIPT	37
<i>O apropiere de Dumnezeu găsită în singurătate</i>	37
<i>Învățăturile Apoftegmelor</i>	46
Viața în chilie	54
Mănăstirile cenobitice	56
Asceza cenobitică	59
Pedagogia călăuzirii monahale	60
CAPITOLUL 2	
MARI MONAHI DIN GAZA ȘI SINAI	69
<i>Varsanufie și Ioan (secolul VI), Dorotei (505-565), Ioan Scărarul (cca. 579-649)</i>	69
Genurile literare care servesc la trăirea credinței în pustie	71
Monahii din Gaza: sfinții Hariton, Ioan și Varsanufie, Dorotei	74

<i>Cuvintele ascetice</i> ale avvei Isaia	75
Varsanufie din Gaza († cca. 540) și Ioan Prorocul	77
Dorotei de Gaza	81
Dositei, ucenicul lui Dorotei	86
Ioan Scărarul (Climax), monah într-o peșteră din Muntele Sinai	87
<i>O teologie a lacrimilor</i> (<i>Scara</i> , treapta 5)	91
<i>Lacrimile ca botez</i>	97
<i>Lacrimile, slava trupului</i>	99
<i>Suferința plină de bucurie</i> (<i>charopoion penthos</i>)	100
<i>Bucuria duhovnicească a lacrimilor</i>	101
<i>Persoana în rugăciune</i>	101
<i>Rugăciunea interioară și exterioară</i>	104
<i>Rugăciunea lui Iisus</i>	105
<i>Transmiterea credinței</i>	107
CAPITOLUL 3	
ÎN PALESTINA ÎN SECOLUL V	
<i>Despre rugăciunea în mănăstire și despre inmografia ei</i>	113
Sfântul Eftimie cel Mare	117
Sfântul Teodosie (423-529)	121
Sfântul Sava (439-532)	122
Sfântul Ioan Damaschin, monah din Palestina	129
Probleme nelămurite	132
Sfântul Gheorghe Hozevitul și sfântul Ioan Iacob de la Neamț († 1960)	139
Sfântul Gherasim, anahoretul de la râul Iordanului	143

CAPITOLUL 4	
HRISTOS ÎN SHEOL	147
<i>Poezia lui Efreem Sirul (303-373) și scrierile unui episcop eremit, Isaac Sirul (secolul VII)</i>	147
Sfântul Efreem Sirul	147
Sfântul Isaac Sirul (din Ninive, circa 640-700)	174
<i>Un scurt dicționar al lexicului ascetic al arvei Isaac</i>	177
<i>Cuvinte duhovnicești II</i>	
<i>Cuvântul 39, 4-7</i>	179
<i>Cuvântul 19, 8-10</i>	179
<i>Cuvântul 39, 11</i>	180
<i>Cuvântul 39, 6</i>	180
<i>Cuvântul 39, 15</i>	181
<i>Cuvântul 39, 16</i>	181
<i>Cuvântul 39, 17</i>	181
<i>Cuvântul 39, 18</i>	181
<i>Cuvântul 39, 19</i>	182
<i>Cuvântul 39, 20-22</i>	182
<i>Împărăția lăuntrică</i>	188
<i>Dincolo de rugăciune</i>	189
CAPITOLUL 5	
RUGĂCIUNEA MONAHALĂ	
ÎN CAPADOCIA ÎN SECOLUL IV	191
Sfântul Vasile al Cezareei (329/330-377/379)	191
Sfântul Grigorie de Nyssa	204
Sfântul Grigorie de Nazianz (329-290)	214
CAPITOLUL 6	
CATEHETUL ȘI POETUL: DOI MONAHI	
STUDIȚI LA CONSTANTINOPOL	225

Sfântul Teodor	225
Sfântul Simeon	243

CAPITOLUL 7

A DOUA RENAȘTERE MONASTICĂ BIZANTINĂ DIN SECOLUL XIII	263
Sfântul Lazăr Stâlpcul de la Muntele Galision	263
Pavel Everghetinos	266
Nichifor din Singurătate (secolul XIII)	269
Sfântul Grigorie Palama (1296-1357): teologia harului imanent	273
Sfântul Grigorie Sinaitul (1255-1346): altarul inimii	280

CAPITOLUL 8

DESPRE TRĂIREA ASCETICĂ ORIENTATĂ SPRE CELĂLALT	295
Cum să fii ucenic: Sfinții Maxim Mărturisitorul și Dionisie	296
Sfântul Diadoh, episcopul Foticeii	303
Macarie-Simeon (secolul IV, Siria)	309
Două punți între monahismul răsăritean și apusean: sfântul Ieronim (cca. 347-420) și Ioan Casian (cca. 360-435)	316
<i>Sfântul Ieronim</i>	316
<i>Sfântul Ioan Casian</i>	323

CAPITOLUL 9

CONSIDERAȚII DESPRE ASCEZĂ	329
Cultivarea simțirii lăuntrice?	329
Lexicul anahoreților pustiei din secolele IV-V	335